

Riigikogu keskkonnakomisjoni istungi protokoll nr 14

Tallinn, Toompea

Esmaspäev, 16. september 2019

Algus 11.10, lõpp 12.32

Juhataja: Erki Savisaar (esimees)

Protokollija: Vivi Older (nõunik)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Yoko Alender, Riho Breivel, Peeter Ernits, Heiki Kranich, Igor Kravtšenko, Lauri Läänemets (Jevgeni Ossinovski asendusliige), Üllar Saaremäe

Komisjoni ametnikud: Elle Kaur (nõunik-sekretariaadijuhataja)

Puudus: Kalle Palling

Kutsutud: Kollektiivse pöördumise algatajad Indrek Vainu, Sven Anton ja Linda-Mari Väli, Eestimaa Looduse Fondi juhatuse liige Siim Kuresoo, MTÜ Eesti Roheline Liikumine huvikaitse ekspert Madis Vasser, Eesti Keskkonnaühenduste Koja esindaja Indrek Tammekänd, Eesti Maaülikooli dotsent Hardi Tullus, Tartu Ülikooli taimeökoloogia vanemteadur Jaan Liira, Eesti Ornitoloogiaühingu linnukaitse projektijuht Veljo Volke, Muinsuskaitseameti looduslike pühapaikade nõunik Pikne Kama, Erametsaliidu juhatuse esimees Ando Eelmaa ja tegevjuht Andres Talijärv, Riigimetsa Majandamise Keskuse juhatuse esimees Aigar Kallas, Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liidu tegevjuht Hendrik Välja, Keskkonnaministeeriumi looduskaitse osakonna juhataja Taimo Aasma, metsaosakonna juhataja Kristel Järve (2. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Kollektiivse pöördumise „Lageraied ajalukku!“ arutelu

1. Nädala töökava kinnitamine

Riigikogu keskkonnakomisjoni nädala (16.09.2019-22.09.2019) töökava.

Komisjoni istung esmaspäev, 16.09.19 kell 11.10

1. Keskkonnakomisjoni töökava (16.09.19-22.09.19) kinnitamine
2. Kollektiivse pöördumise „Lageraied ajalukku!“ arutelu

Komisjoni istung teisipäev, 17.09.19 15 min peale täiskogu

1. Atmosfääriõhu kaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu (54 SE) ettevalmistamine esimeseks lugemiseks
2. Kollektiivne pöördumine „Nõuame 5G tehnoloogia paigaldamise peatamist Eestis!“ vastuskirja heakskiitmine
3. Tutvumine põllumajandusettevõtete vee- ja taimekaitse probleemidega

Komisjoni istung neljapäev, 19.09.19 15 min peale täiskogu

1. Karjamaa asumi arendamisest (2-7/19-71)
2. Info ja muud küsimused

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Yoko Alender, Riho Breivel, Peeter Ernits, Heiki Kranich, Igor Kravtšenko, Lauri Läänemets, Üllar Saaremäe, Erki Savisaar).

2. Kollektiivse pöördumise „Lageraied ajalukku!“ arutelu

Erki Savisaar tutvustas kollektiivset pöördumist ja andis teada, et keskkonnakomisjon on teemat juba kahel korral arutanud k.a 11. juunil ja 10. septembril.

Indrek Vainu andis teada, et 2018. aasta septembrikuust alates on pöördumisele allkirju kogutud, seega on aasta aega seda ette valmistatud koostöös Soome aktivistidega. Pöördumise peamine nõue on vähendada riigimetsas lageraiete pindala. Hetkel on lageraiete piirmäär 7 ha, aga on juhtumeid, kus need ulatuvad kümnetesse hektaritesse. Lageraiete probleem on, et mets ei uuene piisavalt ega piisava liigirikkusega, oleme liikide väljasuremise olukorras. Kui mets lugeda liiga vara uuenenuks, saab teostada kohe kõrvale lageraie, mis sunnib liike taanduma ja ökoloogiline keskkond ei taastu. Looduskaitsealadel ja rahvusparkides ei tohiks RMK metsa raiuda. Samuti peaks kehtestama üleüldise 4-kuulise raierahu üle Eesti, sest ürasekid hävitavad puitu, aga kui kevadel võetakse puud maha, siis linnud ei saa sündida ja ürasekid ei hävita keegi. Probleem on ka see, miks pole aastaid looduslikke pühapaikasad inventeeritud ja kaitse alla võetud. Selle probleemiga on käidud nii ministeeriumides kui ka Muinsuskaitseametis, aga lahendust pole. Jääb arusaamatuks, kuidas tohib RMK raiuda metsa looduslikes pühapaikades ja samal ajal omada FSC sertifikaati, mis näeb ette, et looduslikes pühapaikades raiet ei tehta, mis omakorda tähendab, et müüakse puitu, mis on sertifitseerimata. Eestis on 7400 km² inimtekkelisi veekogusid ning see on viinud olukorda, kus metsade looduslik režiim on rikutud. On olukordi, kus kaevudes lõpeb vesi otsa ning selle põhjuseks on metsade kuivendamine. Viimane soov on, et võimaldada maapiirkondades ja vähekindlustatud inimestel riigimetsast küttepuitu soodushinnaga varuda, täna on olukord, kus alla turuhinna müüakse puitu suurettevõtetele, aga vähekindlustatud elavad külmas, sest küttepuid hind on 40-70% tõusnud. Mitme kollektiivses pöördumises toodud punkti elluviimiseks pole vaja seaduseid muuta, vaid on vaja täna kehtivaid seaduseid realselt rakendada, nt raierahu saab kehtestada keskkonnaminister määrusega, pindala vähendamist saab kehtestada valitsuses. Me soovime, et metsaseaduses oleks arvesse võetud need punktid ja et keskkonnakomisjoni, Keskkonnaministeeriumi jne poolt RMKle majandamiseks antavad juhised võiks arvesse võtta riigi kodanike vajadusi, mitte ärimeeste vajadusi.

Siim Kuresoo sõnas, et Eestimaa Looduse Fond toetab sisuliselt kuut pöördumise punkti, viimase suhtes ei oma seisukohta. Oleme nõus lähenemisega, et edaspidi tuleks riigimetsas rakendada loodussäästlikumat metsa majandamist. Edasises diskussioonis räägitakse, kuidas koostamisel olev metsanduse arengukava peaks lahendama pöördumises tõstatatud probleeme. Ma tuletan meelde, et me oleme korduvalt arengukava juhtkogu osas kriitikat avaldanud, meie arvates on juhtkogu tasakaalust väljas. Meile ei meeldi samuti, kuidas jõutakse juhtkogus otsusteni. Samuti õigustatakse intensiivseid metsandustegevusi kliimamuutustega võitlemise vajadusega, sooviksime näha reaalseid arvutusi, mitte abstraktseid mõttekäike. Kuresoo sõnas, et puit pole süsinikuneutraalne energiaallikas ning seepärast ei saa toetada ka puidu elektriiks põletamist.

Madis Vasser sõnas, et meil on maailmas kliimakriis. Selle lahendamiseks peab inimtekkeliste kasvuhoonegaaside kogus atmosfääris lähiaastatel vähenema. Kuna puit on süsinikuintensiivne kütus, siis on meelevaldne ja ebaloogiline kasutada seda fossiilkütuste asendamiseks. Kui põletame puitu, siis atmosfääris on süsiniku emissioon. Rahvaalgatuse punktidel on kindlasti oma hind, aga ka mittetegutsemisel on hind ja see on suurem. Meil on kriis, meil on kiire ja meil on võimalik seda lahendada.

Indrek Tammekänd ütles, et poliitikuid on vaja selleks, et meid ühtsena hoida. Kõige parem viis on huvide vahelise tasakaalu leidmine ja selle rakendamine, arutelul olevas teemas on raske tasakaalu leida. Elame paremini kui kunagi varem, aga raiume metsa rohkem kui kunagi varem ka riigimetsas, seda on raske pidada tasakaaluks. Seda kinnitab ka mets ise, me võtame metsast liiga palju, peame tasakaalu hoidmiseks võtma võimalikult vähe. Metsade põletamine, mis on raiemahtu kasvatanud, ei ole hea tee. Paiskame süsinikuvaru õhku, et seda edaspidi kiiremini siduda, see ei ole loogiline. Kiidame ettepanekus olevaid tasakaalustavaid mõtteid.

Hardi Tullus sõnas, et seitsme pöördumises esitatud punkti siduv märksõna on lageraie. Lageraiele on metsaseaduses olemas veel terve rida alternatiivseid raieviise, mis võimaldavad küpsest metsast puitu kätte saada ja seda metsa uuendada. Nii on turberaie 3 võimalusega – aegjärgne, häil- ja veerraie, valikraie ja ka võimalus kasvatada metsa püsimeetsana. Mure on selles, et need alternatiivsed viisid ei ole head ja ei tööta. Kesk-Euroopa metsadega ei saa meie metsi võrrelda, sest metsad ja puuliigid on erinevad. Kui meie metsast puid välja raiuda, siis enne seda on vaja maapinnale päris palju valgust, lisaks saavad uued puud kasvada, kui on mullas ka toitained olemas. Kesk-Euroopas on hea kliima ja toiteainete rikas muld ning liigid, mis kasvavad ka varjus, st üksteise all (pöök, tamm, nulg). Meil on selleks ainult kuusk. Püsimeets ja valikraie on head võimalused, aga ei tööta. Alternatiivsete metsaraiete viisid on läinud paremaks metsaseaduse muutmisega. Muudatustega lubati alternatiivsete raiete puhul teha metsa hõredamaks, kui seni oli lubatud, et uued puud saaksid teiste puude all kasvama hakata. Seda rakendatakse ainult majandusmetsas, aga alternatiivseid raieviise on vaja rakendada ka piiranguvööndi metsades, aga seal nad ei kehti. Kui tahetakse vana metsa elementi pikemalt hoida ja sobivat uuendust saada väärtuslike puuliikidega (mänd ja kuusk, aga kuusk on problemaatiline), siis peaks piiranguvööndite piirangud metsa tiheduse osas, mis pärast esimesi raieetappe peaks jääma, leevendatud saama. Metsa definitsioon on ÜRO ja FAO poolt paigas, seda ei tohiks muuta. Mets on siis, kui puud ei ole mitte ainult 5 meetri kõrgused, vaid omavad ka potentsiaali kasvada viie meetri kõrguseks. Metsaseaduse piirangud langi suurusele lähtuvad metsa uuenemisest erinevatel aladel. Nii näiteks rasketes tingimustes on see piir 2 hektarit, loosaladel, erosiooni ohtlikel aladel ja kohas, kus tuleb suurel pinnal lehtpuumets asemele seemnest, jms, lank nii suur ei ole. Keskmise langi suuruse metsade majandamisel on vähenenud ja Eestis on see keskmiselt 1,5 hektarit. Ka looduskaitsejad ise on väitnud, et osa liike vajabki ühesugust metsa, mis tekib lageraie lankidel. Tasub jälgida eri riikide erinevaid mõisteid, näiteks kas on lageraie või raadamine, mida mõeldakse tegelikult alternatiivsete raieviiside all jne. Mõisted võivad riigiti olla erineva tähendusega, kuna metsad on erinevad.

Jaan Liira ütles, et Eestis on 50% metsa, 2/3 kasvab metsamaal, 1/3 kasvab niitudel. 2/3 metsa kujunes välja ilma lageraie, inimene on tasakaalu muutnud. Nii loomad kui ka linnud sõltuvad raiest, aga paljud vajavad raiet. Kaotavad need, kellel on väike levimisvõimekus, ei levi epifüüdid, kelle jaoks suuremad häilud tekitavad isolatsiooni. Mitte metsaraie ei ole halb, vaid see, et võetakse mets liiga puhtalt maha. Metsaraie on emotsionaalne mõõde, meil on vaja ainult mõnda suurt lageraie lanki, et see tekitaks suure sotsiaalse vastukaja. Metsaregistri andmetel on eraldise tasemel raielank 1 hektar, kaugseire andmed näitavad, et keskmine lageraie lank on kuni 3 ha, sotsiaalses mõttes on mets siis, kui inimene saab metsa ära eksida. Soovitus on majandada metsa mõistlikult. Riik on metsa omanik, kes võib metsas teha mida tahab ning RMK on riigi firma, kes teeb ise ka suuri haldusotsuseid. Kuna praegu on metsanduse arengukava tegemisel ja osa neist ettepanekutest on sisse arvatud, siis oleks see koht, kus võiks kõike komplekselt vaadata.

Veljo Volke ütles, et ornitoloogiaühing toetab pöördumise kõiki punkte. Suur osa selles, et linnustikuga on halvasti, on elupaikade kadumisel ja kvaliteedi langusel. Räägime kriisist kuni väljasuremiseni (nt valgeselg-kirjurähn). Mõttetu ja ebaetiline on kevad-suvel raiuda ehk hävitada lindude pesi, seda on öelnud ka õiguskantsler. Lahendus on raiekeeld seadustada, eelnevad sellesisulised ettepanekud on sisse süvenemata maha hääletatud. Võiks ühiselt

leppida kokku, et 3 kuud aastas (15. aprill – 15. juuli) võiks jätta raierahu, sest raiemahud nagunii tulevikus vähenevad.

Erki Savisaar sõnas, et kogu komisjoni istung salvestatakse protokollis huvides, aga ta märkas ühte salvestusaparaati veel, et kes ja mis eesmärgil salvestab. **Indrek Vainu** vastas, et tema salvestab ja isiklikuks otstarbeks. **Erki Savisaar** ütles, et vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 36 on tegemist kinnise istungiga ning ta palub, et Indrek Vainu paneks salvestuse kinni ja hävitaks selle. **Indrek Vainu** küsis, mis saab sellest salvestisest, mis komisjoni ametnik salvestab. **Savisaar** vastas, et selle alusel tehakse protokoll. **Elle Kaur** lisas, et peale protokollis valmimist salvestis hävitatakse. **Vainu** küsis, kas protokollis näidatakse enne ka kõikidele osalejatele, et nad saaksid öelda, et nad on nõus selle protokolliga. **Savisaar** vastas, et selleks osalejate nõusolekut ei küsita ja see avalikustatakse nädala jooksul. **Peeter Ernits** ütles, et tal on eriarvamus ja selle kohta on ka kohtulahendid olemas ning tema meelest võiks salvestamisega jätkata. Kui ma kuulan pealt lindistust, kus ma ei osale, siis on probleem, aga kui ma osalen, siis võiks salvestada. **Savisaar** küsis, kas kellelgi külalistest või komisjoni liikmetest on midagi salvestamise vastu. Keegi vastu ei olnud.

Pikne Kama rääkis pöördumise viiendast punktist ehk looduslike pühapaikade inventeerimisest. Tema sõnul on Eestis ligikaudu 3000 looduslikku pühapaika, nagu nt hiied ja allikad, 450 neist on muinsuskaitse all ja 90 looduskaitse all. Teave on arhiivides, aga Eesti maastikud on palju muutunud ja pole teada, kas vanad pühapaigad on säilinud, vanades andmetes pole GPS punkte, mille järgi kohti kindlaks teha. Hetkel toimuvad üle-eestilised inventuurid, püütakse kohalike abiga selgeks teha, kus kohad asuvad. Pühapaikade arengukava põhieesmärk on, et kogu Eesti saaks inventeeritud, aastaks 2020 jõutakse 50%ni, hetkel on töö tehtud 24 kihelkonnas, 30 töö käib. Muinsuskaitseamet küsib raha KIKilt, pärast arengukava lõppu tööd jätkuvad. Looduslike pühapaikade ekspertnõukogu teeb ettepaneku, mida kaitse alla võtta. Vanemad kui 20. sajand, need mis on oma olemuse säilitanud, võetakse riikliku kaitse alla. On võimalik objekte ka kohalikul tasandil kaitsta.

Andres Taliäär ütles, et lageraiete teema on olnud Eesti taasiseseisvumisest alates korduvalt päevakorras. Arutletud on, mida teha selleks, et neid lagedaks raiutud alasid, mis inimesi häirivad, oleks võimalikult vähe. Kui tahame metsi majandada, siis pole senini suudetud lageraietele alternatiivi leida. Küll on aga mängitud langi suurusega ja väiksemate lankide puhul, kui nad olid väiksemad kui eraldised, näiteks 1 eraldis on 3 hektarit ja lubatud langi suurus on 2 hektarit, tekkisid 90ndatel 1 hektarilised ribad, nn triibulised ja kandilised langid ning see ei olnud ilus. Kui praegu on lank kuni 1 eraldise suurune, siis matkib see looduses olemasolevat. Varem piirati lanki, sest see oli seotud metsa uuendamisega. Metsanduse arengukavas peaks need punktid läbi arutatama, enamuse pöördumises tõstatatud teemasid on töösse võetud. Teadusuuringud näitavad, mida on mõistlik ära keelata, mille puhul lähtuda soovistest ja mida mitte keelata. Kõikide suure mõjuga muudatustele peab eelnema mõjude hindamine. Kui 4 kuud raieid ei toimu, siis peab olema abipakett nendele, kes tööta jäävad.

Aigar Kallas ütles, et igaüks saab vaadata RMK tegevust metsas kohapeal või läbi asjakohase elektroonilise rakenduse. Seal saab näha, mis on RMKs tehtud ja mida plaanitakse. Keskmise RMK raielank on hetkel 2,3 ha suur. Kui on tehtud suuremaid raieid, siis sel juhul on koristatud tormimurdu või tulekahju jäätmeid või tehtud raadamist, nt märgalade taastamise projekti raames. Kui kellelgi on teavet ebaseaduslike raiete kohta, siis tuleb sellest Keskkonnainspeksioonile teada anda. RMK tegutseb rahvusvaheliste standardite järgi, rahvusvahelised audiitorid hindavad tegevust ning sertifikaat FSC on kontrollitud. Küttepuude müügil elanikkonnale lähtub RMK seadusest, elanikel on võimalik koguda langilt raiejätmeid, see on odavam kui osta edasimüüjalt, elanikud kasutavad seda võimalust hästi. Samas ma arvan ka, et kui keegi ütleb, et 10 aasta perspektiivis on metsas võimalik süsiniku sidumist positiivse bilansina võtta võrreldes selle tegevusega kaasneva negatiivse mõjuga, siis see inimene eksib. Efekt, mis metsa majandamises 10 a perspektiivis avaldub, avaldub

asendusefektina teiste alternatiivsete materjalide kasutamise võimaldamise läbi, mis puidu näol metsast välja tuuakse.

Hendrik Välja ütles, et metsanduse arengukava menetluses peab need teemad läbi arutama, ootame ära läbirääkimiste tulemused. Liidu poolt on aramus, et meie regionis on ühed looduslähedamad metsamajandamise põhimõtted. Kui pöördumises toodud nõudeid täita, siis on Eesti rahvusvaheline konkurentsivõime ohus, need ettepanekud muudavad väga kardinaalselt vaba ettevõtlust.

Kristel Järva ütles, et paljud pöördumises toodud ettepanekud tähendavad suuri muudatusi, aga praegust metsanduse arengukava protsessi ei tahaks peatada. Laiapõhjaline kokkulepe erinevate huvigruppide vahel on eesmärk. Enamus ettepanekutest on arengukava ettevalmistamise protsessis käsitletud. Viimane ettepanek on Sotsiaalministeeriumi teema, seda ei saa Keskkonnaministeerium korraldada. Esimesed kaks ettepanekut on suure mõjuga raiemahule, enne otsuste vastuvõtmist peaks analüüsi tegema. Teine ettepanek puudutab uuenemise tingimuste muutmist, sel juhul pole edaspidi võimalik raieid planeerida, kuna naaber peab ootama 50 aastat. 1 ha lankide tegemisel on oluline sotsiaalne ja ökoloogiline mõju ja seda mitte tingimata positiivses suunas, sest teatud liigid vajavad ühtlast suurt metsa. Toetame looduslike pühapaikade kiiret inventeerimist, koosöös Muinsuskaitseametiga lisame andmed metsaregistrisse, ka need, mis pole riikliku kaitse all. Kliimaeesmärgid on ka tähtsad, aga kõik ettepanekud, mis ministeeriumini jõuavad, peavad olema võimalikult argumenteeritud. Kuivendussüsteemide sulgemine ei ole hea mõte, sest kliimamuutustega kohanemise arengukava 2030 üks osa ütleb, et Eestis läheb kliima niiskemaks. Looduslikud vooluveekogud on nagunii kaitse alla võetud, on olemas veekaitsevöönd. Võiks parandada maaparanduse keskkonnaseiret, et maaparandus oleks keskkonda säästev. Piiranguvööndites on raietegevus oluliselt piiratud, kaitstavad alad on erinevate kaitsetega režiimides, nt loodusreservuaarid on rangelt kaitstud. Piiranguvööndid on puhvertsoonid rangelt kaitstavatele aladele, seal on mõningased tööd lubatud. **Järva** sõnas, et ta ei välista ühegi ettepaneku töösse mittevõtmist, aga eelistame seda teha peale põhjalikku analüüsi ja peale metsanduse arengukava vastuvõtmist.

Erki Savisaar küsis, et kuidas kuivenduskraavide sulgemine metsasid mõjutab, kui metsa süsihappegaasi sidumise võime seostub metsa kasvuga. **Hardi Tullus** vastas, et selleks kuivendatakse, et rohkem puitu saada. Kui vaadata süsiniku kontekstis, siis kuivendatud soos ja kõdusoometsas toimub turbakihi lagunemine edasi, aga piiriks, kust puidu juurdekasv ületab lagunemise, on 4-6m³ puitu aastas. Kõdusoo metsad seovad rohkem süsinikku, kui seda eraldub. Seni, kuni uusi energiaallikaid pole, seni on puidul oluline roll.

Yoko Alender küsis, et kas tänases olukorras oleks võimalik piiranguvööndites teisi raieliike peale lageraie kasutada. **Hardi Tullus** vastas, et kui mets on väga tihe, siis ei hakka uus mets kasvama, metsa täiust vähendati 50lt protsendilt 30le piiranguvööndi metsades. Piiranguvööndides võime puid kauem hoida ja ootame kauem. On Pärnu lähedal üksikuid piirkondi, kus on tehtud valik- ja turberaiet. Aastakümnete jooksul vajab mets heaperemehelikku majandamist. Valikraie on intensiivse metsa kasvatamise vahend, et saada jämedat puitu.

Yoko Alender küsis, et miks raiemahud on kasvanud, millest see tuleneb, riigi suuremast ootusest kasumikkusele, inimeste otsusest või tuleneb see millestki muust. **Aigar Kallas** vastas, et raiemahud on suurenenud, sest küpse metsa osakaal on suurenenud ja RMK käsutuses oleva metsamaa pindala on suurenenud.

Üllar Saaremäe arvas, et raierahu on loomulik ning see peaks olema seadustatud, aga miks see ei toimi. **Sven Anton** vastas, et raierahu kohta on seadusesse kirjutatud, et ministeerium saab iga-aastaselt vajadusel selle kehtestada. Käisime Keskkonnaametis sellest rääkimas ja ka nemad ütlesid, et naljakas on igal aastal öelda, et ka sel kevadel tulevad linnud. Seetõttu oli ka

Keskkonnaamet seisukohal, et peaks olema seaduses kirjas, et igal aastal kindlal ajavahemikul on raierahu. Võib jooksvalt muuta kuupäevi, millal on raierahu, sest lindude rände aeg võib muutuda, aga tegelikult peaks raierahu nõue olema seaduses sätestatud. Üks põhjus, mis Keskkonnaamet tõi välja, miks see peaks olema seaduses sätestatud, on selles, et ei ole võimalik nii kiiresti teavet saada, kus on linnupesad ja Keskkonnainspeksioon ei saa iga rikkumise peale nii kiirelt reageerida, et hiljem tõestada linnupesa olemasolu ja selle hävimist seoses raiega. Samuti ei ole Keskkonnainspeksioonil piisavalt ressursi. Kokkuvõtteks ainuke sobiv lahendus kaitsta linde pesitsuse ajal on raierahu kehtestamine seaduses.

Erki Savisaar küsis, kuidas on raierahuga olukord naaberriikides. **Taimo Aasma** vastas, et üleüldist raierahu ei ole kusagil, on erinevaid meetmeid. Meil on sarnane situatsioon, on erinevaid meetmeid, on RMK raierahu, samuti kaitseala valitseja seab oma tingimused. Metsanduse arengukavas on see teema sees, millised on edasised sammud, see on kokkulepe küsimus. Keskkonnaministeerium kavandab olulisemat teavitust selles valdkonnas. Erametsa omanike huvi vabatahtlikult on üsna kõrge, head ja adekvaatset infot on vaja neile toimetada. **Ando Eelmaa** lisas, et on avaldamata uuring, mis ütleb, et metsaomanikud on valmis linnurahu pidama, kevad-suvised raied on minimaalsed, aga 4 kuuks aastas raie katkestada tundub ebareaalne, sest mida siis asenduseks teha. Noorendike hooldamist saaks teha, aga töölistel pole vastavat kvalifikatsiooni. Sellega kaasneb ka oluline keskkonnamõju, sest noorendikes pesitseb rohkem linnuliike. Linde hukkub iga inimtegevuse tulemusena, mõjud pole piisavalt hinnatud, looduslikke mõjureid me ei suuda kontrollida, raierahu on väikese mõjuga. Ükski metsaomanik tahtlikult linnupesi ei hävita. **Aigar Kallas** lisas, et kõike ei pea seadusega reguleerima, linnurahu ei peaks seadustama. RMK on 20 aastat vabatahtlikult linnurahu pidanud, loodus ja majandamine peavad olema tasakaalus. Uuring näitab, et metsaomanikud on vabatahtlikult valmis linnurahu pidama. **Veljo Volke** lisas, et RMK rakendab 2-kuulist raierahu, aga see on parem kui mitte midagi. Kui öeldakse, et niikuinii ei raiuta, siis see ei anna kindlust. Kui populatsioon on allakäigul, siis on mõjuv vajadus midagi teha.

Peeter Ernits küsis, et kui palju pühapaikadest, mis on inventeeritud, väärivad realselt kaitset. **Pikne Kama** vastas, et inventeeritud pühapaikade objektidest ligikaudu 50% soovitakse kaitse alla võtta.

Peeter Ernits küsis, et kas ei oleks mõttekas teatud kasvukohatüüpides kehtestada automaatne raierahu. **Veljo Volke** vastas, et mida vaesem kasvukohatüüp, seda vähem linde, aga seal on teatud liike, keda mujal pole.

Otsustati: jätkata arutelu (konsensus: Yoko Alender, Riho Breivel, Peeter Ernits, Heiki Kranich, Igor Kravtšenko, Lauri Läänemets, Üllar Saaremäe, Erki Savisaar).

(allkirjastatud digitaalselt)

Erki Savisaar

juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Vivi Older

protokollija